

1674.

1. Höltich, Franc. Henr.: De jure.
2. Höltich, Franc. Henr.: Executores Testamenti
2 Exempl.
3. Höltich, Franc. Henr.: Judicium inter parentes
et litores.
4. Leizer, Wilhelm: De constitutione Romani
Imperatoris.
5. Leizer, Wilhelm: De obligatione, quae ex mutuo
ortur.
6. Martini, Werner Theodor: De jure civitatis Romanae
ante Justiniani tempora, vel sub illis regibus, vel
imperatoribus liberae resp., vel imperatoribus con-
stito.
7. Martini, Werner Theodor: De procuratoribus.
8. Mezger, Joachim: De contractibus ^{innominatis} ~~innominatis~~
- 8b. Mezger, Joachim: De contractibus quatuor realibus.
- 8c. Reinhard, Johann: Notae Marginales sacrorum
Librorum, Prophetarum, Naphthurae dicte
Nenni.
9. Schurzfleisch, Conrad Samuel: De Marchia An-
nensi.
10. Straussius, Godefridus: De crimine majestatis
vindican.

11. Strausus, Godofredus: De jure venandi
12. Waudeler, David: De obligatione juramentorum.
13. Ziegler, Kaspar: De jure venandi
1675. 1^a Greek, Georgius: De rebus Herodis M.
1675. 1^b Hamburger Georgius Ludovicus: De rebus Herodis M.
1. Keller, Andreas: De rebellibus
2. Martini, Werner Theodor: De comitibus
3. Martini, Werner Theodor: Questiones aliquae et theses maxime controversae.
4. Martini, Werner Theodor: De servitutibus
5. Martini, Werner Theodor: De tertamento pater
no minus solenni.
- 5^c Naevis, Joh. Carl: De terminis legalibus
6. Naevis, Joh. Carl: De donatione in genere.
7. Naevis, Joh. Carl: De terminis legalibus.
8. Roehrensen, Christian: De obligatione civis erga civitatem.
9. Roehrensen, Christian: De collatis votis
- 9^b Schurzfleisch, Conradus: De Honoris Leone.

1675

10. Straus, Godofredus: lecturis salutem plurimum dicit.
11. Straus, Godofredus: De jure vitis.
12. Straus, Godofredus: Responsibus juridicis. Lib. IX. Tit. 4. 2. ubi de Noxia animalium et lege Aquilia, selectiores quaedam Leges.
- 13^{ab}. Straus, Godofredus: Responsibus in aug. ad l. acceptam 19 C. de univ. 2. Exempl.
- 14^{ab}. Straus, Godofredus: De jure expectatione, von dem Anwartsungs-Rechte 2. Exempl.
- 15^{ab}. Straussius, Godofredus: De Advocatis 2. Exempl.
16. Straus, Godofredus: De pecunia numerata in locationis conductionis contracta necessaria.
17. Ziegler, Kasper: De juribus fluminum publicorum, pontium et pontonum.
18. Ziegler, Kasper: De Senatusconsulto Macedonianum.

[Faint, illegible handwriting on aged paper]

1732A.

1674

4.

13.

17

QVÆ RES BENE VORTAT!

EXERCITATIO JURIDICA,
DE

JURE VENANDI,

Quam

SUB PRÆSIDIO
VIRI

MAGNIFICI, NOBILISSIMI, CONSULTISSIMI
ATQVE EXCELLENTISSIMI

DN. CASPARIS ZIEGLERI,

JCTi & Antecessoris hujus Academiae

Celeberrimi, Serenis. Elector. Saxon. Consilarii Splen-
didissimi, Facult. Jurid. Ordinarii ac Senioris, Curiae Elect. Consisto-
rii Eccles. & Scabinatus Assessoris Gravissimi,

DN. Patroni, Promotoris ac Præcepto-

ris sui æternis obsequiis devenerandi

publicè discutiendam

proponit

GODOFREDUS SVEVUS,

WITTEBERGENSIS.

IN AUDITORIO JCTORUM

Ad D. XVII. Octobris.

WITTEBERGÆ

Excudebat JOHANNES WILCKIUS,

ANNO M. DC LXXIV.

27.

Adesto bone DEUS!

§. I.

Venandi studium antiquioris Ec.

clesiæ patribus parum placuisse, aut commen-
datum fuisse ostendunt, ea, quæ ex ipsorum
scriptis in hanc rem collegit Gratianus *can. 9.*
10. 11. 12. 13. 14. dist. 86. Augustini verba hæc sunt:
Qui venatoribus donant, non hominibus donant,
sed arti nequissima. Nam si homo tantum esset, & venator non
esset, non ei donares, honoras in eo vitium, non naturam. Alia
ejusdem hæc: Vident homines venatores, & delectantur, va mi-
seris, si se non correxerint, qui enim venatorem vident, & delectan-
tur, videbunt Salvatorem & tristabuntur. Consimilia sunt, quæ
leguntur apud Hieronymum; Esau venator erat, quoniam pec-
cator erat. Et penitus non invenimus in Scripturis sanctis san-
ctum aliquem venatorem, piscatores invenimus sanctos &c: Expli-
catiùs hanc Hieronimi sententiam, & veluti per paraphrasin
quandam interpretatur Johannes Sarisberienfis in polycratico
Lib. 1. cap. 4. quando ait: Ab atate primâ, cui rationis lege natu-
ra præscripserat, inspice Patriarchas; datâ lege transi ad Duces,
procede ad judices, ad Reges progredere, percurrere seriem Propheta-
rum, fidelis populi officia & studia perscrutare, quos in serie vete-
ris instrumenti legis exercuisse venaticam? Nempe Idumæos, Is-
maelitas & gentes, quæ dominum nesciebant. Et paulo post:
interroga patres tuos & annuntiabunt tibi, majores tuos & di-
cent, se nunquam legisse sanctum venatorem &c.

II. Qui censores morum esse affectant, ex his iisdem prin-
cipiis, & iisdem penè verbis in venandi studium invehuntur.
Henricus Cornelius Agrippa *de vanit. scient. cap. 77.* in hunc mo-
dum

A 2

dum

dum declamat: *Hæc ab initio seculi semper pessimorum hominum peccatorumq; præcipuum exercitium fuit. Nam Cain, Lamech, Nimbrotum, Ismaëlem, Esavum robustos venatores Sacrae literæ prodi-derunt. nec ullos in veteri Lege venaticam exercuisse legimus, nisi Ismaëlitas, Idumæos, & gentes, quæ non cognoverunt DEum. A venatione tyrani initium fuit, quia commodiorem non reperit autorem, quàm eum, qui in cade & carnificio ferarum & volu- bro sanguinis DEum naturamq; contemnere dedidisset. Invento- res tam infelicis artificii extitisse narrantur Thebani, gens fraude, furtis, perjuriis insignis, parricidiis & incestibus detestanda, à qui- bus ejus exercitiis præcepta ad Phrygios transmissa sunt, gen- tem æquè impudicam, sed stultam atq; levem, quos idcirco contem- pserunt Athenienses & Lacedæmonii populi graviores &c: Στῆλι- & Λυξῆ magis sunt, quæ in venatores glomerat Franciscus Pe- trarcha de remed. utr. fort. dial. 32. Si errore depositò, inquit, in- rem ipsam figis oculos, seminobilium ultimi ordinis exercitium hoc videbis, quos à rebus arduis torpor quidam & ignavia comes diffi- dentia, ab humilibus autem pudor ac superbia debortantur & retra- hunt. Ad honestum igitur nihil idonei silvas colunt, non vitam so- litariam acturi, cui non minus, quàm politica se ineptos sciunt, sed feris ac canibus & volucribus convicturi, quod non facerent nisi illis similitudine aliquà juncti essent. Pudebit forsitan, si ad antiqua respiciant, seq; cum majoribus metiantur ac comparent. Sæpè qui- dem legere potuerunt & Platonem philosophantem, & Homerum poëtantem, & Tullium orantem, & Casarem triumphantem, ve- nantem pato non legerint. Omnia hæc in compendium quasi coegit, qui venatoris definitionem hanc excogitavit, quod sit be- stia, sedens super bestiam, manu tenens bestiam, secum ducens be- stiam, & insequens bestiam.*

III. Talia coacervari possent plura, nisi parcendum esset chartæ, & utendum tempore. Et quidem, quæ adduximus, ple- raq; in venatores ferarum conscripta sunt. Aliqua tamen di- versam planè perstringunt speciem, & alio planè sensu accipien- da sunt. Canonistæ enim secuti glossam in c. 8. dist. 86. & Scho- lastici, quos in hanc rem citat Joh. Altensteig in Lexic. theol. vo- cab. venatio, triplicem statuunt venationem, oppressivam, are-
nariam

nariam & saltuosam. Oppressivam dicunt, quando opprimuntur pauperes, qualiter Nimroth dictus fuit robustus Venator i. e. hominum oppressor & exactor, uti explicat Gratianus *in fin. distinct. 6.* Arenaria illis est, quando quis pugnat cum bestia dentata in arenâ, & ad hoc locat operas suas, qualis describitur *in l. 1. §. 5. ff. de postul.* Saltuosa est, quæ fit in silvis & saltibus montium & feras insequitur, non ut pugnet cum illis venator, sed ut capiat.

IV. Ipsæ autem hæ descriptiones ostendunt vocabulum venationis non omnibus his speciebus competere eodem modo, sed *καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπιπορευῆσαι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπιπορευῆσαι*, ita ut primò & principaliter species una menti proponatur, ad quam *ἐπιπορευῆσαι* & ordine quodam referantur reliquæ. Venationem ad feras propriè referri, usus communis ostendit, figuraturè tamen etiam oppressio hominum per vim facta ab hominibus violentis venationi comparatur. Dubium enim non est, Nimrodum ideò robustum venatorem vocari *Genes. X.* quod violentiâ suâ & quasi venatione alios homines subegerit. Probabile est tamen, inquit Andreas Rivetus *in Genes. exerc. 65.* primùm ab arte venandi propriè dictâ incæpisse, roburq; suum & industriam adversus feras primùm exercuisse, deinde factò periculò homines ipsos invasisse, prout accidit sæpè, ut ex nimia venationis consuetudine homines ad immanitatem erga suos similes procedant, & robusti venatores atq; alii viribus præpollentes & potentes tyrannificent & aliorum oppressores. Sic Esau dicitur fuisse venator, qui etiam homo fuit violentus. Sapius Viri fortes & bellicosi hóc rudimentò militia fuerunt initiati, & sunt hæc ferè bellorum crepundia. Et hæc de venatione oppressiva.

V. Arenaria propius accedit ad venationem propriè dictam, quippe quæ itidem cum feris rem gerit, sed in hoc tamen differt, quod venatio propriè dicta non excludat auxilium aliorum, uti excludit arenaria, neq; pugnandi sed capiendi causâ instituat, atq; idcirco non cum belluis tantùm & bestiis naturâ ferocibus, sed cum quibusvis aliis feris, quæ naturali suò impetu feruntur & è conspectu hominum se auferre solent in solitudines, exerceatur. In jure nostro arenaria hæc quandoq; simplici-

pliciter venatio dicitur *l. 122. pr. ff. de leg. 1. l. 4. in fin. ff. de administr. ad civ. pert.* quandoq; ludus venatorius *l. 8. §. 11. ff. de pœn.* quandoq; simpliciter ludus ap. Paul *l. 5. sent. tit. 17.* Eratq; tale spectaculum horrendum visu, omniq; crudelitate & feritate plenum, imò verò nudis etiam cogitationibus triste, videre hominem cum bestiis pugnantem, Romanis tamen talibus venationibus adsvetis valde jucundum, sed Ciceronis iudiciò parum civile. *Quæ potest esse homini politico delectatio, inquit ille, cum aut homo imbecillis à valentissimâ bestiâ laniatur, aut præclara bestia venabulò transverberatur? lib. 7. epist. 1.* Digna sunt, quæ hic legantur verba Salviani Episcopi Masiliensis *ex lib. 6. de gubern. DEI: Summum deliciarum genus est, mori homines, aut quod est morte gravius acerbiusq; lacerari, expleri ferrarum alveos humanis carnibus, comedi homines, cum circumstantium lætitiâ conspicientium voluptate: hoc est non minus penè hominum adspectibus, quàm bestiarum dentibus devorari. Atq; ut hoc fiat orbis impendium est. &c:* Tertulliani, Nazianzeni, Chrysostomi & aliorum invectivas lubens prætereo, ne nimium excrescat, quod molimur, opus.

VI. Qui in arenam ita descendebant, ut cum bestiis pugnant, undè & arenaria venatio dicitur, & ipsi quoq; venatores arenarii *l. 21. §. 2. ff. de Testib. l. 5. ff. ad SCt. Trebell. l. 38. ff. de op. lib. vel damnati erant per sententiam ad istud spectaculi genus, qui & dati ad bestias dicebantur. l. 8. ff. ad L. Cornel. de fals. l. 29. ff. de pœn. vel ad id venditi, quod aliquando factum fuisse colligitur ex l. 42. ff. de contr. empt. l. 11. §. 1. ff. ad L. Cornel. de sicar. vel mercede ad id conducti, quorum mentio fit in l. 1. §. 6. ff. de postul. l. 2. §. 5. ff. de his qui not. infam. l. 3. §. 5. ff. de testib. l. 1. §. 6. ff. ad SCt. Tertyll. vel deniq; id faciebant ex singulari affectatione fortitudinis sive virtutis ostentandæ gratiâ, sive ob inanem gloriam & populi applausus, sive etiam ex levitate *d. l. 1. §. 6. ff. de postul.* Franc. de Amaya *ad l. un. C. de venat. ferar. num. 7. seqq.* Sed ab his talibus spectaculis Christiani meritò abstinebant, nec interesse poterant salvâ pietate & fidei suæ professione. Quod Tertullianus *de spectac.* Minutius Felix *in Octavio* & alii prolixè ostendunt.*

VII.

VII. Superest venatio saltuosa, uti vocatur, quæ in eum finem instituitur, ut feræ capiantur & occidantur, sive utilitatis publicæ causâ, quando à provincialibus illæ metuuntur, quò pertinet constitutio Honorii Imp. in l. 1. Cod. Theodos. de venat. ferar. sive ad usûs privatos & in utilitatem rei domesticæ, sive etiam voluptatis causâ, & ad recreationem corporis. Barth. Chassaneus in catal. glor. mund. part. 11. consid. 50. cui rei adeò ad dicti fuèrunt majores nostri, ut vitam omnem in venationibus ac studiis rei militaris consistere, scripserit Julius Cæs. lib. 6. comment. bell. Gall. Et hæc significatio propriissima est, quæ ex vi vocabuli primò & principaliter intellectui se sistit, & à quibusvis etiam subrostranis auditâ voce concipitur. De quâ deinceps prolixior instituetur discursus.

VIII. Jam verò dispiciendum nobis est, de quâ venationum specie accipi oporteat dicta patrum sub num. 1. ex Gratiani compilatione adducta. Augustini sententias quod concernit, illas non nisi de venatoribus arenariis seu Amphitheatralibus accipiendas esse, & glossa antehac monuit, & repetiit Franc. de Amaya ad l. un. C. de venat. fer. num. 16. Atq; id patet ex verbis ipsius Augustini relatis ab eodem Gratiano c. 9. dist. ead. ubi dicitur: *Qui venatoribus donant, quare donant? dicant mihi, quare donant venatori? hoc in illo amant, in quo nequissimus est: hoc in illo pascunt, hoc in illo vestiunt, ipsam nequitiam publicant spectaculis hominum.* &c. Spectaculorum dum facit mentionem, non aliam intelligit venationem, quam arenariam illam. Neq; dicere poteris, venationem talem, Augustini avô, quippe qui in eunte seculò V. floruit, non amplius fuisse in usu, quod lege Constantini eam prorsus prohibitam & sublatam putent nonnulli, & jam Juliani ætate cessasse existimet Pamelius ad Tertull. de spectac. ante cap. 1. Etsi enim Constantini forte hinc animus fuit, ut commisiones ferarum cum bestiariis sive arenariis prorsus tolleret, cum & gladiatorum cruenta spectacula prohibuerit l. un. C. de gladiator. non tamen ille efficere potuit, quin aliquando ad ingenium feri homines redierint. Imò verò Justiniani adhuc tempore & sic longè post obitum Augustini frequentata adhuc fuisse talia spectacula ex Novell. 105. cap. 1. & novell.

novell. 115. cap. 3. ostendunt Amaya d. l. & Jacob Gothofred. ad l. 1. Cod. Theodos. de venat. ferar. Et quod magis mirum videri potest, etiam tempore Henrici II. Imperatoris circa annum MIII hoc spectaculum celebrari consuevisse ex Everhelmo probat Fr. Amaya d. L. n. 75.

IX. Reliqua quæ adducta sunt, quæq; adduci ab aliis solent alia, venationem quidem propriè dictam impetunt, sed in abusibus suis immerfam, & quoad eos, qui nimio ejus amore atq; studio tenentur. Improbare sanè in totum ea nequit, quandoquidem ipse DEUS venationibus leges præscripserit *Levit. XVII, 13. Qui venatione atq; aucupio ceperit feram, vel avem, quibus vesci licitum est, fundat sanguinem ejus, & operiat eum terrâ.* Isaacus jubet Esavum filium suum, ut in campum egressus ferinam capiat. *Genes. XXVII, 4.* Et Salomon mensam regiam plurimâ cervorum, caprarum, ac bubulorum ferinâ instruxit, *1. Reg. IV, 23.* Quod utiq; ipsis non licuisset, si quidem venatio artibus in totum prohibitis connumerari deberet. Adde possunt alia ex omni historiæ memoriâ Virorum insigni pietate & laude clarissimorum exempla, si quidem numero depugnandum esset. Et quorsum verò creasset ab initio DEUS carnem ferinam, nisi capere eam hominibus liceret, quorum in gratiam omnia ab initio condita fuêrunt?

X. Ipse Sarisberiensis, acerrimus venationis insectator, postquam plurima adversus eam dixisset, concludit tandem, se in abusum potiùs declamitasse, quam in usum moderatum. *Venatica, inquit, immoderatò voluptatis incursum virilem animum concutit, & fundamentum rationis subvertit, utilis autem & honesta esse potest ex loco, ex tempore, modo, persona, & causa.* Ex tempore, si ei non impendatur, quod debetur cultui religionis, aut naturæ rerum aut debito officii, aut magis necessariis occupationibus. Ex loco, ut in suo vel communi vel licito exercetur venatio, dum consortibus non irrogetur injuria &c. Modò, ne quis diutius licito, in opere tamen licito ex pravâ consuetudine & immoderato amore, moretur. Personâ, quia nulla versatur in culpâ, qui urgente stimulo necessitatis, non reprobati studii exercitiò vitam cogitur exhibere. Qui otii in
ertiam

ertiam vitant, qui gerendis negociis disponunt membra, dum laboribus asvescunt, qui vitiosam corporis fugiunt molem, servatâ in omnibus dignitate personæ, justæ reprehensionis non patiuntur aculeos. Opus enim non ex se, sed ex causâ fit crimen. Causa quoque actum poterit decorare, si aut necessitate subsistat, aut vigeat utilitate, aut honestate splendescat, ex affectu mentis tota valeat substantia operis colorari.

XI. Quæcunq; ergo in vituperium venationis afferri solent, audienda non sunt, nisi restringantur ad nimium ejus & modum omnem excedens studium, quando scilicet quis ita venationibus indulget, ut *κυνηγεπικονανία* quâdam correptus omnem ætatem in illis consumat. Alioquin enim moderatum ejus rei exercitium tantum abest ut improbetur, ut potius ab laudatissimis Scriptoribus maximè commendetur, & Viri principes in id monitis quandoque instigentur. Apud Philonem *lib. 1. de vit. Mosi* hoc legitur judicium, bellica ingenia præexercere se debere in venationibus, quod illæ efficiant hominem robustum, celerem, laboriosum &c: *Optimi Principes*, inquit Dion, *venationem exercent, ut rem saluberrimam, unde corpus robustius atq; anima fortior efficitur, quippe in quâ bellica omnia exercentur. Nam in eâ equitare, & currere, & atroces feras excipere, & æstum frigusq; perferre, sæpè famem pati necesse est.* Conf. Gerhard. *Loc. de Magistrat. polit. num. 430.* Andr. Rivet. *in Genes. exercitat. 65.*

XII. Creditum scilicet ab antiquissimis inde temporibus fuit, venationis labores ac pericula cum bellicis arctissimâ necessitudine esse conjuncta, & venatorem ad militis similitudinem quàm proximè accedere, adeò ut vix tam simile sit ovum ovo, quàm prælium venationi. Sic enim Xenophon *Cyr. pæd. lib. 1.* venationem describit *ἀληθεστάτην μελέτην τῶν πρὸς τὸν πόλεμον*, verissimam rerum, quæ ad bellum spectant, meditationem. Et Oppianus eam non *θῆρην* simpliciter, sed *θῆρης μῶλον* venationis bellum, & alibi *εἰδῶλον πολέμου* belli simulacrum vocat. Sicut & Stautius eleganter alicubi prælia sylvarum dicit. Aristoteles *l. 1. pol. c. 8.* bellicam quærendi rationem venatoriæ partem esse asserit, dubiò licet sensu, quem ibidem perspicuum reddit Michaël Piccartus. Eadem scilicet arma utriq; studio inserviunt,

B

viunt,

viunt, utrumq; idem corporis robur exigit, nec minùs ad pugnam paratus est, qui venatoria tenet arma, quàm qui eam in rem singulariter instructus est milcs. Vid. Nicol. Fuller. *miscell. lib. 1. cap. 17.* Et ex hoc laudantur Herodiano *lib. 6. cap. 5.* Persæ & Parthi, quod arcibus & eqvis non in prælio tantùm more Romanorum utantur, sed à pueritiâ usq; enutriantur unâ, venatû invigilantes, pharetratiq; semper ac nunquam ex eqvis desilientes, sive bellum gerant, sive feras conficiant.

XIII. Potuit hæc olim inter causas fuisse haud levis momenti, quare sibi jus venandi per territoria sua, etiam civium suorum fundos addixerint Principes. Venatio, inquit Andreas Gail *l. 2. obs. 57.* principibus Viris omnium maximè convenit, cum sit rei militaris comes & meditatio rerum bellicarum. Quemadmodùm igitur bellicæ rei cura & belligerandi potestas bono consiliò principis arbitrio relicta fuit, sic etiam venandi jus ad eundem principem transit; idq; ita factum fuisse, publicè interest. Etsi enim à feris tantum, quantum ab hostibus Reip. nullum imminant periculum; quia tamen subditi, ubi promiscuè venandi licentia data est, facilè res novas moliri, & sub specie venationis agmen facere atq; armatâ manu quietem publicam turbare possunt, conveniens hinc est, ut coëundi, & armata consilia capiendi occasiones amputentur, & licentia venandi penitus auferatur, atq; interdicatur.

XIV. Quandoquidem autem in hunc campum deferimur, operæ pretium erit diutiùs in eo subsistere, & contendentium hinc inde argumenta examinare. Disquiritur nempe, utrum lege impedire principes queant, ne quibusvis feras capere aut venari liceat? sive utrum Principes sibi solis venationes jure vindicent? Sic enim hodiè ubiq; ferè terrarum jus est, ut non alis venari liceat, nisi illis, qui territorii domini sunt, & quibus illis concesserunt. Præcipua dubitandi ratio est, quòd Imperator *in l. 3. § 5. ff. de A. R. D. § in §. 12. Inst. de R. D.* venationis jus ad rationem naturalem referat, & capientis fieri captam feram ideò statuatur, quia feræ antea nullius sunt, ut adeò nihil obstet, in alieno fundo eas captas fuisse, quia etiam tùm fiant capientis. Ex quo sequitur, etiam istam feram, quæ in fundo meo est, quæq; perpetuò
ibi

ibi degit, nisi inclusa fuerit, meam non esse. Nec poterit ergo Princeps, etsi territorium limitatum habeat, feras in territorio hoc suo liberè vagantes suas dicere, & proinde nec poterit impedire, quò minùs feræ istæ fiant capientis.

XV, Plus dicam cum Jcto Paulo ex *l. 3. §. 14. ff. de acq. vel am. poss.* neq; illas quidem feras, quæ in silvis circumseptis vagantur, à nobis possideri, quoniam scilicet relictæ sunt in libertate naturali, *alioquin etiam*, pergit Paulus, *si quis silvam emerit, videri eum feras possidere, quod falsum est.* Non enim animalia hæc acquiruntur jure soli & loci, sed simpliciter jure capionis *l. 14. in fin. ff. de A. R. D.* Ex quo patet, Principem non ideò, quia territorii dominus est, etiam dominum esse ferarum in territorio isto vagantium, cum neq; possideat quidem eas, & ferarum omnium natura hæc sit, ut dominium earum nec acquiri sine possessione possit, nec retineri. Etsi enim in *d. l. 3. de possessione* agatur, & eum, qui non sit possessor, consequens continuò non sit, etiam dominum non esse, natura tamen ferarum hoc exigit, ut capiantur, & hæc capione earum dominum acquiratur, amissâ autem possessione & amissum dominium dicamus, propterea quod statim atq; possessione nostrâ abscesserunt, omnibus patent jure gentium, Cujac. *lib. 4. observ. 2.*

XVI. Obiter noto, Nervæ Jcti hanc assertionem de feris, quæ in silvis circumseptis vagantur, non placere Grotio *l. 2. de jur. bell. & pac. cap. 8. n. 2.* nec distinctionem, quam facit Nerva inter feras, quæ in vivario inclusæ sunt, & quæ in sylvis circumseptis vagantur, satis aptam ei videri. *Feras, inquit, non minus coërcent sylva benè circumseptæ, quàm vivaria, nec aliò hæc differunt, quàm quòd altera angustior, altera laxior custodia est. Quare nostrò seculò rectius contraria opinio prevaluit, ut & feræ sylvis privatis & pisces stagnis inclusi ut possideri, ita & in dominio esse intelligantur.* Eum sequitur. Joh. Jac. Wissenbach. *tit. de acq. possess. num. 12.* Sed enim censuram hanc censurâ aliâ excipit Dn. Tabor. *ad art. 169. Ordin. crim. Car. V. num. 6.* *Hæc ipsa, inquit, custodia differentia libertatis modum continet eamq; hîc minùs, illic magis constringit, &c.* Et aliâ iterum Antonius Mattheus Nepos in *commentar. ad §. 12. Inst. de R. D.* Salva res est, si dicamus cum

B 2

Franz

Franzkio *ad d. §. 12.* Nervæ verba accipi debere de sylvâ circumseptâ, non tamen prorsus præclusâ, sed ex quâ elabendi via competat. Et quis enim nescit, in venationibus Principum sæpè non capi feras in sylvâ circumseptâ adhuc vagantes, quod rumpere aliæ plagas, aliæ transilire soleant? Et hinc in possessionem atq; dominium non veniunt, nisi captæ fuerint. Circa piscationes tamen aliud introductum videtur, & constitutione Carolinâ confirmatum, ita ut etiam ille, qui ex rivo, aut stagno, aut lacu aliquid suffuratus fuerit, arbitrariè puniri soleat, etsi pisces in naturali suâ libertate relictæ censeantur. De quâ re vid. eruditè differentem D. Tabor *d. l. n. 7. & 8.* Conf. Matth. Stephani *ad d. art. 169.*

XVII. Positò jam, nullius esse feras in libertate suâ vagantes, proprias tamen fieri posse, sequitur, mansisse eas jure gentium indivisas & omnibus communes, & hinc porro, venandi libertatem omnibus competere, & quidem jure gentium. Eccc enim dixisset Imperator, feras bestias, simul atq; ab aliquo captæ fuerint, jure gentium statim illius esse incipere *d. §. 12. Inst. de R. D.* nisi præsupposuisset, venandi potestatem capienti competere? An poterit ex actu illicito, si venari non liceret, effectus produci suâ naturâ justus? Imò verò, quæ juris gentium sunt, non possunt à Principe tolli *§. 11. Instit. de J. N. G. E. C.* Petro Anton. de Petra *de potestate Princip. cap. 7. num. 6.* Thom. Grammatic. *decis. 67. num. 9.* tantum abest, ut jus venandi ille solus sibi vindicari queat. Cumq; in venationibus antiquissimum vivendi genus constiterit, & etiamnum in illis unicum solatium eorum consistat, qui naufragium passi in insulas desertas fluctuum agitatione ejiciuntur, & hinc ipsa natura ostendat, humano generi conservando venationes inservire, dubium inde quam maximè evadit, utrum Principi communia hæc jura intervertere, sibiq; soli sine consensu eorum, quorum interest, tribuere illa queat. Quod si posueris prohibitionem illam etiam ad fundum cujusq; privatum extendi posse, ut ne quidem in proprio fundo, quem quis jure domini possidet, venari liceat, non videtur ea regiminis species à tyrannide multum abesse, quandoquidem unicuiq; qualiter velit, suò uti licet *l. 8. §. 5. ff. si serv. vind.* & unusquisq; dominus re suâ liberè uti & abuti potest.

XVIII.

XVIII. Sed est tamen ista res omnium penè consensu hodiè decisa, facere id principes jure suò, & posse adeò subditos jure venandi interdici, nec de injustitiâ hujus prohibitionis quenquam conqveri debere. In fundamento tamen, ex quo jus istud à Principe exerceri queat, & in quo istud radicatum sit, non usquevaq; conveniunt. Franciscus Zoannettus *de duplici venat. n. 84. seqq.* ponit illud in præscriptione temporis immemorialis conjunctâ subditorum patientiâ. Idem statuit Henr. Hahn *ad Wesenbec. lit. de A. R. D. n. 7.* Id verò minus placet Georgio Franzkio *exercit. 4. quest. 2.* tum quia venatio habile objectum præscriptionis non est, utpote ex jure gentium descendens *arg. l. 45. ff. de usucap.* tum quia subditi contra principes imperiò & potestate utentes jus suum defendere nequeunt. Prima ratio non videtur juri hodierno satis conveniens, cum negari nequeat, in fundo alieno jus venandi hodiè acquiri præscriptione, saltem immemoriali, *Carpzov. lib. I. respons. 44.* & usu sæpè eveniat, ut jus gentium limitetur & restringatur per jus civile, *l. 6. ff. de justit. & jur.* & de vero sensu atq; explicatione verborum in *d. l. 45. ff. de usucap.* multa adhuc inter Doctores agitur controversia, uti videre licet apud Osw, Hilliger in *Donell. enucl. lib. 5. c. 22. lit. C.*

XIX. Altera ratio haud paulò fortior est, & adversariorum sententiam presius stringit. Præscriptio enim præsupponit patientiam ejus, contra quem præscribitur, ita ut præscriptio ex consensu ejus interpretativo completa intelligatur. Hugo de Roy *de eo quod justum est lib. 3. tit. 4. n. 3.* Patientia tamen ista debet esse libera, & in tali statu posita, ut contradicere liceat præscribenti ab eo, adversus quem præscribitur, cum præscriptio ex violento actu nunquam acquiratur, Anton. Tesauro *decis. 16. n. 7.* & possessio talis bonâ fide careat, & prorsus injusta sit. Andr. Knichen *de jur. territor. c. 3. n. 137.* At profectò subditis vix licebit contradicere, si quid princeps supremus in suo territorio constituerit. Et quomodo ergo præscriptio tum habebit locum? quomodo illi jura sua adversus Principem defendent? Imò fundamentum hoc, si quis illò inniti velit, vitiosum planè habere videtur initium, ut potius coactionem &

B 3

metum,

metum, quam liberum præsupponit assensum. Petr. Heig. p. 1. *quest. 15. n. 27.* Multo arctiore vinculo & obligatione adstrictiore Principi tenentur subditi, quam Uxor marito, quæ tantam haudquaquam præstare debet obedientiam, quantum illi; & tamen adversus eam propter solam istam, quam debet, reverentiam maritum præscribere non posse, quemadmodum nec parentes adversus liberos, in judiciis recepta est sententia. Vid. Dan. Moller. l. 2. *semestr. cap. 6. n. 5.* Carpzov. l. 1. *resp. 40.* Ant. Fab. *Cod. lib. 8. tit. 3. defin. 25.* ut adeò difficulter asserere liceat, acquirere posse principes per præscriptionem jus aliquod adversus subditos.

XX. Valentinus Riemer, postquam in *quest. jurid. det. 4. corollar. 1.* rejectis omnibus aliorum sententiis, hanc de præscriptione immemoriali elegisset, noluit in eâ acquiescere; sed cum vidisset, obstare sibi, quod ea, quæ ex jure gentium veniunt, præscribi minimè queant, ad occupationis titulum recurrit, & ad exemplum ejus, qui in fluminis publici diverticulo solus pluribus annis piscatus est l. 7. ff. *de divers. temp. præscript.* principem venandi jus occupantem tamdiu alios prohibere posse statuit, quoad ipse in possessione juris istius est; id si aliquando desierit possidere, alium tanquam rem liberam redditam vicissim occupando suam facere posse. Displicet verò etiam hæc sententia Eranzkio d. l. tum quia occupatio talis solum jus prohibendi ingredi volentem tribuit, & adversus piscantem aut venantem actionem injuriarum producit; tum vel maximè, quia occupatio omnis præsupponit rem vacuum, & in medio positam, quæ vacuitas quia in privatis fundis nulla est, cum unusquisque privatorum in fundo suo jus venandi quæsitum habeat, facile hinc colligitur, Principem nudâ occupatione jus istud subditis suis auferre non posse.

XXI. Potius igitur est, ut, quod ipse etiam facit Franzkio d. l. ex imperii & superioritatis territorialis viribus jus hoc prohibendi arcessamus, quas quidem tantas apud Principem esse aliquoties diximus, ut etiam auferre res subditorum proprias certo casu ei liceat. Quin potest Princeps etiam id, quod juris naturæ aut gentium est, propter singularem aliquam circumstantiam

stantiam ex parte objecti propositam, restringere & circumscribere, quandoq; etiam actum ipsum inefficacem reddere, ac si ad jus illud non amplius pertineat. Et si enim lex civilis nihil possit præcipere, quod jus naturæ prohibet, aut prohibere, quod præcipit, potest tamen naturalem libertatem circumscribere, & vetare, quod naturaliter licebat, atq; etiam ipsum dominium naturaliter acquirendum vi suâ antevertere, uti optimè loquitur Joh. Jac. Wissenbach *tit. de acq. rer. dom. num. 1.* sed verbis Hugonis Grotii *ex lib. 2. de jur. bell. & pac. cap. 2. n. 5.* Atq; hinc multum interest, ut in illis, quæ juris naturalis aut gentium esse dicuntur, probè dispiciamus, utrum sint ex jure præceptivo, an permissivo. Permissivum enim pro eorum, qui rebus præsentibus judicio, ex suâ naturâ variatim est mutabile, ideoq; obrogationes, abrogationes, temperamenta & mutationes indies recipit, quales non recipit jus præceptivum. Selden. *de mar. claus. lib. 1. c. 3.* Et hoc est, quod dicit Cujacius *l. 4. obs. 2.* mores ubiq; passim jus gentium circa venandi potestatem subegisse.

XXII. Eleganter proinde in præsentia materiâ id quod supra adversus jus Principum ex jure gentium adduximus, diluit Didacus Covarruvias *ad c. peccatum de R. J. in 6. part. 2. §. 8. n. 1.* *Ad rationem*, inquit, *respondetur, feras, volucres & cetera animalia jure natura non esse communia positivè & affirmativè, quia omnium propria sint communis dominii causâ, sed negativè, quia nullius sint, & jure natura nulli sint applicata, id circò lex humana potest ea uni potius, quàm alteri ex causâ concedere. Ex quibus infertur, venationem jure naturali omnibus permissam, ex variis causis posse per principes prohiberi. -- Hac deniq; collectio seu argumentatio parùm valida est: Hoc est jure naturali permissum, ergò per legem humanam prohiberi non potest. Cum multa sint jure naturali licita, quæ inspectâ Reip. utilitate & juxta æquissimum communitatis regimen per legem humanam prohiberi possunt. &c. Conf. Franc. de Amaya *ad l. un. C. de venat ferar. n. 42. seq.**

XXIII. Quia verò prohibitio Principis, in iis quæ jure naturali aut gentium licita sunt, non debet fieri sine causâ, ne scil. odium post se trahat, & principem de tyrannide exercendâ suspectum reddat, etiam venationis prohibitio justam aliquam causam præsupponat necesse est. Mich. Ferr. Manrique *de diff. & con.*

Et concord. utr. for. quest. 199. n. 131. Et sanè causæ plurimæ subinde à Doctoribus colligi & coacervari solent, uti videre licet apud Gregor. Sayr. *in clav. Reg. l. 11. c. 9. num. 8. seqq.* Johann. Azor. *Instit. moral. part. 3. cap. 13.* Matth. Wesenbec. *in partit. de acq. rer. dom. n. 7.* Carpz. *prax. crim. quest. 84. n. 12. seq.* Petr. Binsfeld. *ad c. 4. X. de injur. conclus. 7.* Præcipuæ mihi videntur esse istæ, ne subditi sub specie venationis, quæ sine armis fieri non potest, res novas moliri, & agmine factò quietem & pacem publicam turbare annitantur, tum, ne agriculturam & alia honesta vitæ genera deserant, & tandem, ne omne ferarum genus per iteratas & promiscuè omnibus permissas venationes funditus extingvatur.

XXIV. Illud non caret dubiò, cujus sit fera contra prohibitionem Principis capta, an capientis, an Principis prohibentis? Plurimi simpliciter & indistinctè statuunt venantem acquirere dominium feræ, nec eam restituere teneri. Francisc. Cardinal. Tolet *in instruct. Sacerd. lib. 5.* Thomas Hurtado *in resol. mor. tract. 8. cap. 3. resol. 17. num. 280.* Id verò ex ipso prohibitionis tenore decidendum erit. Quod si enim is simpliciter prohibuerit venationem, acquisitionem autem, quæ ex jure gentium ortum habet, non prohibuerit, nec quicquam dixerit, cujus fieri, quod captum est, debeat, non videtur capientem incapacem reddere voluisse acquisitionis dominii ferarum, neq; adeò sustulisse modum istum acqvirendi ex jure gentium, etsi ipse venandi actus injustus sit. Quemadmodum e. g. si Princeps justâ de causâ prohibuerit, ne quisquam frumentum pro exercitu advectum emat, præter milites, injusta quidem est emptio frumenti ab alio facta, & tamen valida, modo Principi animus non fuerit emptores intrinsecè inhabiles reddere ad emptionem, Paul. Laymann. *theol. mor. lib. 3. tr. 1. cap. 5. n. 14.* At si constat, Principem prohibendo venationem simul interdixisse, ne capientes ferarum captarum dominium acqvirant, dubium non est, capientem non facere suum quod cepit, neq; ad jus gentium provocare amplius posse. Greg. Sayr. *in clav. reg. d. l. n. 17.* Anton. de Padilla *ad l. per. agrum C. de serv. § aq. n. 6.* Sed est tamen hodiè istorum interdicatorum recepta hæc explicatio, ut ex nudâ prohibitione simul dominii acqvistio exclusa censeatur, idq; Principi vindicetur, ac si Princeps ipse ministeriò venantis feram cepisset.

XXV.

XXV. Fateor dubitasse aliquando me, & negasse, principem quicquam posse circa modum acquirendi ex jure gentium proveniente, nec impedire legem civilem posse, ut capenti fera capta non acquiratur, *in not. ad Hug. Grot. l. 2 c. 2. n. 5.* Sed uti *δευτερας Φεγτιδες* plerumque sapientiores esse solent, cum à gravitate Jcti non sit abhorrens, in eo præscripto non immorari, quod aliquâ tuâ novâ accuratione falsum esse compereris, uti loquitur Petrus Costalius *in parerg. n. 7.* ita etiam mihi emendatio ejus, quod antehac posui, non erit vitio vertenda. Accuratiùs enim rem examinanti venit in mentem, quod aliquando lex civilis prorsus extingvat vim & effectum alicujus actûs, sine istâ lege aliàs validi, quemadmodum e. g. per SCta Macedonianum & Vellejanum tollitur obligatio jure gentium subsistens, & per legem civilem donatio inter virum & uxorem aliàs ex se valida, quemadmodum etiam ex nudo pacto, qui jure gentium obligatus est, jure civili & in foro Romano prorsus non obligatur, quemadmodum etiam testamentum jure gentium subsistens propter defectum solennitatum jure civili præscriptarum, omninò nullum dicitur. Et ut ex foro nostro & legibus Electoralibus Saxonis exemplum adducam, juris notissimi est, per traditionem jure naturali res nobis acquiri, §. 40. *Inst. de R. D.* Et tamen Serenissimus Elector *novell. decis. 61.* circa bona immobilia traditionem ad transferendum dominium non sufficere, sed requiri in supercessionem & resignationem judicalem voluit, quò ipsò traditionis effectus naturalis penè extinctus est. Alia exempla talia collegit Ant. Matthæus Nep. *ad §. II. Inst. de J. N. G. & C.*

XXVI. Consimili modo potest princeps dominii acquisitionem subditis suis competentem lege positivâ antevertere & modum istum acquirendi infringere, atque statuere, ut jus occupandi res, quæ sunt nullius, non omnibus, sed sibi soli competat, utque occupatio illa à privatis facta effectu suo destituatur. Loquor hîc de facultate principi competente, non de facultatis exercitio, num semper & in omni loco id jus exercere debeat. Quidnî verò Principi hanc facultatem tribuamus? cum nihil omninò sit ex jure aliquo superiore, quod repugnet, nisi quòd
C ali-

aliquando propter adjacentem circumstantiam prohibitio illa injusta reddatur. Aliàs enim ex jure naturali & gentium quæ adduci solent argumenta, ad merum jus permisivum pertinent, obligationem verò ex se nullam inducunt, atque juri isti derogari per jus positivum posse, jam supra dixi. Conf. H. Zoef. *tit. de A. R. D. n. 14.*

XXVII. Potest ergò princeps vel sibi soli jus venandi reservare, & subditis omnibus interdicerè, ne eòdem jure utantur, vel certo tantùm ordini, vel etiam quibusdam tantùm idem illud permittere; potest etiam illis ipsis, quibus concessit, leges ponere, ut certo in loco, certò & destinató tempore, certam speciem ferarum venari liceat, utque modum istum præscriptum accuratè sub comminatione certæ pœnæ aut revocandæ concessionis observent. Quò referri possunt Constitutiones Electorales Saxonicae in der Landes-Ordnung *tit. von Jagen* &c. *it. tit. daß keiner auff des andern Grund und Boden* &c.

XXVIII. Quibuscumque verò ex causis privatorum venationi Principes intercedere sibi quæque solis id jus adscribere soleant, non puto tamen extendi debere eorum prohibitiones ad jus occidendi bestiam incurfantem & vitæ periculum intentantem. Occidendi, inquam, ut jus istud distingvam à jure venandi, uti distingvit Imperator Honorius in *l. 1. Cod. Theodos. de venat. ferar.* ubi licentiam dat occidendi leones, non venandi, ideò quòd venatio eorum fieri solebat ludorum & spectaculorum publicorum causâ, quæ edere solebant Imperatores, & ex Imperatorum permisso quandoque magistratus voluptatis causâ; cædes autem permittèbatur, si fera talis regioni noceret, propter salutem tùm publicam, tùm cujusque privatam Vid. Jac. Gothofred. *ad d. l. 1. Franc. de Amaya ad l. un. C. de venat. ferar.* Et propter eandem causam videtur Fridericus I. Imp. 2. F. 27. non occisionem tantùm, sed etiam uti videtur venationem urforum, aprorum & luporum permisisse. Conf. Regner. Sixtin. *de regal. lib. 2. c. 18. n. 77.* Talis enim permissio vel laxior vel adstrictior esse potest, si præsertim interest Reip. purgari à belluis & numero & diritate tremendis. Qui igitur incurfantem & vim intentantem bestiam occiderit, nego eum adversus interdictum peccare, ut maxime nullam

nullam ejus occidendi specialem acceperit facultatem. Conf. Anton. Perez. *Cod. de venat. ferar. n. 14.*

XXIX. Nec silentio prætereundum est, teneri Principem venationes prohibentem resarcire subditis damna, quæcunque à feris vel ipsis etiam venatoribus, ministris data fuêrunt. Didac. Covarruvias *in c. peccatum de R. J. in 6. part. 2. §. 8. n. 11.* Joh. Gutierrez. *qvæst. can. lib. 2. c. 28. n. 15.* Petr. Binsfeld. *ad c. 4. X. de injur. conclus. 11. & 12.* And. Gail. *l. 2. obs. 68. n. 10. seq.* Nec distingvo, uti facit Paulus Laymannus *theol. moral. lib. 3. tr. 1. cap. 5. n. 16.* utrum Princeps per liberum populi consensum seu renunciationem jus venandi acquisiverit, an verò sine tali consensu; ut hoc demum, non illò casu ad restitutionem damni teneatur, cum utique nunquam videantur subditi in damnum rei suæ familiaris consensisse. Plus dico cum Gregorio Sayro *ex clav. Reg. lib. 11. cap. 11. n. 12.* Si in eum numerum excreverint feræ, ut non possint subditi sine labore & expensis defendere possessiones, prata, segetes, & vineas suas, sed die noctuque invigilare illis necesse habeant, quod tunc non sufficiat, damna data resarcire aut etiam licentiam concedere occidendi feras infestantes, sed illis etiam pro talibus laboribus & expensis specialiter satisfaciendum sit. Et quòd in æstimatione damni non præsens solum tempus, sed futurum etiam respici, & valor fructuum verisimiliter expectatorum restitui debeat. Add. B. Gerhard. *Loc. de magistrat. n. 434.*

XXX. Caterum negari nequit, studium istud venandi apud principes, si nimium fuerit, sæpè degenerare in pessimam pruriginem, & hinc vel risui sese exponere illos, vel odio, quatenus ea vel facultates vel ipsum etiam sanguinem subditorum appetit, aut non appetit. Ecquis enim non rideat, ubi legerit apud Paulum Jovium *in elog. lib. 3.* Galeacium Sfortiam Mediolanensem Ducem supra centena falconum paria in remotissimis ad Oceanum Borealem conquisita tantò aluisse studio sumptuque ut in magnis porticibus eæ volucres canteriis & perticis insidentes mirà cum voluptate spectarentur, quum ex his sedibus ad ornatum tela serica picta acu, squamosoque opere inaurati argenti refulgens dependeret, & volucres argenteis sonantibus pedicis vincirentur, & pileolos gestarent gemmis & unionibus adornatos?

tos? Quis verò è contrario non indignetur, quando legit apud Matthæum Purissimum tempore Guilielmi Conqvæstoris in Angliâ oculos erutos ei, qui cervum vel capreolum cepisset, ipsumque Regem nefandò prorsus consiliò, subrutis & destructis Ecclesiis atque everfis villis, terram per triginta & amplius milliaria in saltus & lustra ferarum rede gisse?

XXXI. Non erit hic alienum, venatorum omnem modum excedentium delicias verbis Erasmi ex *Encom. Moria*, falsè explicare, illique ridenti & verum dicenti vacuas aures præbere: *Ad hunc ordinem, inquit, pertinent & isti, qui præ venatu ferarum omnia contemnunt, atq; incredibilem animi voluptatem percipere se prædicant, quoties fœdum illum cornuum cantum audierint, quoties canum ejulatus. Opinor etiam, cum excrementa canum odorantur, illis cinnamomum videri. Deinde quæ suavitas, quoties fera lanianda est? Tauros & verveces humili plebi laniare licet feram nisi à generoso secari nefas. Is nudò capite, inflexis genibus, gladiò ad id destinatò (neq; enim quòvis idem facere fas est) certis gestibus, certa membra, certò ordine religiosè secat. Miratur interim perinde ut in re novâ sacraque circumstans tacita turba, quamvis spectaculum hoc plus millies viderit. Porrò cui contigerit è beluâ nonnihil gustare, is verò existimat, sibi non parum nobilitatis accedere. Itaq; cum isti assiduâ ferarum insectatione atque esu nihil aliud assequantur, nisi ut ipsi propemodum in feras degenerent, tamen interea regiam vitam agere se putant.*

Similis apud Henr. Cornel. Agrippam de vanit. sci-ent cap. 77. est sententia, quâ itidem vanissima venatorum instituta per modum satyræ perstringit: *Habet in se, inquit, venatica bellicum quiddam & truculentum, dum rapacibus canibus objecta fera effusò sanguine, laniatis visceribus voluptatem præstat, acerbissimam mortem, tanquam jocum summâ cum voluptate spectat, interimq; ridet crudelis venator, prostratamque canum exercitu, aut laqueorum fraude, infelicem prædam, triumphantis instar, magnâ comitatus catervâ domum reducit, ubi tunc feralis instruitur carnificina, solenni que chironomiâ, præscriptisque vocabulis, neq; enim aliter fas est, bellua laniatur. Insignis profectò venatorum stultitia, insigne bellû, cui dum nimium insistent, ipsi, abjectâ humanitate, fere*

te fere efficiuntur morumq; prodigiosa perversitate tanquam Acti-
on, mutantur in naturas beluarum. &c.

XXXII. Redimus in viam, ex quâ digressi sumus, & ulterio-
res legis prohibitivæ effectûs videbimus. Cùmque Principes
plerumque hujus juris tenacissimi sint, nec violari id à quoquam
subditorum facile patiantur, legem etiam hanc suam sanctam es-
se voluerunt. *Sanctam*, inquam, h. e. sanctione munitam, & cui
novissimâ parte adjicitur pœna, ne imperfecta ea lex dicatur, quâ
de re videri poterit Cujacius *ad l. i. ff. de just. & jur.* Est autem in
arbitrio principum, qualem transgressoribus decernere velint
pœnâ, quæ etiam exasperari quandoq; potest pro ratione delicti,
dum ne tamen proportio, quæ esse inter culpam & pœnam
debet, prorsus negligatur, neve talia in subditos quis exercent,
quæ æquo nulli probentur. Et hinc adeò puto, non multam
tantùm pecuniariam, sed & carcerem, & relegationem quando-
que, quandoque etiam pœnam corporis afflictivam locum inve-
nire. In arbitrio enim quæ sunt, extensionem & restrictionem
admittunt. *l. 13. ff. de pœn.* Vid. Guid. Pap. *quest. 218.*

XXXIII. Sed quid de ultimo dicemus supplicio, an etiam
hoc irrogare poterit Princeps violatoribus suæ legis? Ita vide-
tur, si ponamus, etiam judici id licere in extraordinariis crimi-
nibus, uti prolixè probat Antonius Matthæus *de criminib. in pro-
legom. cap. 4. r. 11.* præsertim si accesserit contumacia & perversitas
delinquentis, quæ sæpè auget pœnam & aggravat, prout ipsa et-
iam contumacia intensior est vel remissior, ut ejus rei exemplum
est *in l. 28. §. 3. ff. de pœn.* Quod si igitur tanta delinquentis est
contumacia, ut planè incorrigibilis, & cùm contemptu Principis
conjuncta sit, plurimè sentiunt, taliter in delicto & contumaciâ
perseverantem, atque venationes suas pergentem, supplicio ca-
pitis affici posse. Andr. Fachineus *lib. 1. controuv. cap. 1.* Anton. Fe-
rez. *Cod. de venat. ferar. num. 7.* Paul. Laymann. *theol. mor. lib. 3.
tr. 1. cap. 5. num. 13.*

XXXIV. Econtrario verò simpliciter negant tantò sup-
plicio præcepti sui transgressores puniendi facultatem principi
competere, & inhumanum planè atque crudele facinus, si ita a-
nimadversum fuerit, interpretantur Petrus Binsteldius *ad c. 4.*

X. de injur. & damn. dat. conclus. 16. Joh. Azor *institut. moral. part. 3. lib. 5. cap. 16.* Gregor. Sayr. *in clav. Reg. l. 11. cap. 11. n. 13.* Andr. Gail. *l. 2. obs. 68. n. 10.* Schneidevvién *ad §. fera Inst. de R. D. n. 10.* Georg. Franzk. *exercitat. 4. quest. 3.* Joh. Jac. Wissenbach. *tit. de A. R. D. n. 8.* Petr. Heig. *p. 1. q. 15. n. 71.* moti imprimis ex eo, quod inter pœnam capitalem & captam bestiam nulla omninò sit proportio, cùm ea in naturali libertate oberrans non minùs principis quàm alterius esse possit, nec ad eò furti reus argui queat capiens. Atque his adsistit textus in jure Saxonico, quod dicimus *Landrecht lib. 2. art. 61.* Da Gott den Menschen geschuff/da gab er ihm Gewalt über Fisch und Vogel / und über alle wilde Thier / darumb haben wir das Urkund von Gott / das niemand seinen Leib noch seinen Gesund an diesen dreyen verwircken möge.

XXXV. Quam hïc facit distinctionem Johannes Harprecht. *ad §. fera Inst. de R. D. n. 256.* quamque probant Philipp. Henr. Hœnonius *disp. 4. ad d. §. fera,* & Carpzovius *prax. crim. quest. 84. n. 25. seq.* judicem ea magis instruit pœnam secundum leges irrogaturum, quàm Principem legislatorem. Conveniunt tamen illi in eo, etiam per legem temeratoribus venationum ultimum supplicium decerni posse, si contumacia delinquentis, contemptus principis, pacis publicæ violatio & alia ejusmodi accesserint. Sed tùm, uti mihi videtur, ista potiùs ad hærentia crimina puniuntur, quàm quæ adversus legem facta fuit venatio. Et sic nihil differt ista sententia ab eâ, quam ex Fachineo retuli supra.

XXXVI. | Ego haudquaquã dissentio, & cum Dn. Tabore *ad artic. 169. Ordin. Carolin. n. 13.* pœnales istiusmodi leges, quæ hâc in parte etiam ad capitis supplicium aliquando progrediuntur, non tam ex quantitate admisi, quàm qualitate defendendas esse existimo. Si tamen qualitate tali imbutum non fuerit delictum, nolim ego severitatem legis defendere, imò autor potiùs fuerim pio principi cum B. Gerhardo *Loc. de magistrat. n. 434.* ne in executionem pœnarum ad hanc severitatem descendat, sed multâ pecuniariâ, carcere, relegatione aliisve pœnis satisfactum suæ legi existimet. Maximeque probo judicum & Actorum in his causis circumspectam admodum procedendi rationem,

tionem, quam etiam laudat Bachovius in Treutl. vol. 2. disp. 20. th. 3. lit. A. in fin. & Carpzovius d. l. n. 44. ne ad quemvis promiscuè casum applicentur duriora legis verba. Videri de hac quaestione poterunt plura apud Andr. Knichen de Saxon. non provoc. jur. verb. DUCUM cap. 5. n. 206. seqq. Petr. Heig. d. 9. 15. num. 71. seq.

XXXVII. Etsi autem Principes nihil hic sibi singulare retinere, sed venationes promiscuè omnibus permittere velint, qualiter adhuc dum in locis nonnullis libera omnibus venandi potestas est, notante Philippo Knipschild de civit. Imp. lib. 2. c. 7. n. 20. Clericis tamen conditio status, quam sustinent, prohibet, quo minus venationibus indulgere liceat. Et fuit ea de re jam diu cautum, anno post Christum natum DV. in Concilio Agathensi can. 55. verbis quidem admodum generalibus: *Episcopis & presbyteris & Diaconibus canes advenandum aut accipitres habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit, si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat à communione, presbyter duobus mensibus se abstineat, Diaconus verò ab omni officio vel communione cessabit.* Idem statutum alio tempore in Synodis Epaunensi, Meldensi, Aurelianensi, Francicâ sub Zachariâ Papâ & aliis, quæ referuntur ab Ivone, Burchardo & ab ipso Raymundo de Pennaforti sub speciali titulo: *de clerico venatore.*

XXXVIII. Canonistæ, ne nimium detrahant Clericis, prohibitiones istas accipiunt de venatione periculosâ & clamorosa, eaque quæ cum armis fieri solet, atque hinc statuunt, sanitatis vel recreationis causâ Clericos venationibus uti non prohiberi, dummodò id faciant cum silentio & modestiâ. Utque eo magis excusatos reddant Clericos venatores & in actu venationis deprehensos, præsupponunt, in dubio venationem ab illis præsumi factam causâ recreationis. Ut videre licet apud Augustinum Barbosam ad c. 1. X. de cler. venat. & commentatores communiter. Gregor. Sayr, in clav. Reg. l. 11. c. 11. n. 7. Facit verò hinc distinctionem antiquus Glossator Goffredus de Trano ad dist. 11. inter Episcopos & reliquos Clericos. Episcopis semper illicitam dicit esse venationem, aliis Clericis licitam esse ait causâ
neces-

necessitatis, utilitatis & recreationis, cum retibus, & laqueis,
& canibus, dummodò cum silentio & modestiâ fiat.

XXXIX. Verùm enim verò interpretatio ista Canonistarum non videtur satis conveniens vel canonum textui, vel priscis Ecclesiæ institutis. Canones quod attinet, generaliter illi omnem venationem interdiciunt. Et ne de hâc generalitate quis dubitet, legi poterit interpretatio Nicolai I. Papæ, quæ habetur *c. quorundam dist. 34.* Verba digna sunt, quæ hîc adscribantur: *Quorundam, inquit, relatione fidelium nostris auribus intimatum est, quod Lanfredus Episcopus, qui & juvenis dicitur, venationi sit deditus, quod vitium plurimos etiam de clericali catalogo, genere duntaxat Germanos & Gallos irreverentes implicat. Verùm iste meritò juvenis dicitur, quia juvenilibus desideriis occupatus nullâ gravitate constringitur, nam ut B. dicit Hieronymus, venatorem nunquam legimus sanctum. - - Oportet ergò fraternitatem tuam Synodale cum Episcopis & Suffraganeis tuis convocare concilium, & hunc salutaribus eloquiis Episcopum convenire, atq; illi pastoralis autoritate præcipere, quatenus ab omnium bestiarum vel volucrum venatione penitus alienus existat. &c.* Generalia hæc sunt verba & talia quæ nullam admittunt exceptionem aut limitationem: *ab omnium bestiarum vel volucrum venatione penitus alienus existat.* In verbis sequentibus comminatur Pontifex, excommunicari eum debere pro venationis delectatione, si parere contempserit. Ergò & ea, quæ delectationis causâ fit, venatio Clericis interdicta est, tantùm abest, ut recreationis causâ venari eis liceat. Vixit autem Nicolaus I. Papa & scripsit hanc Epistolam circa annum, post Christum natum DCCCLX. Nec videtur ergò eo tempore limitatio, quæ de clamorosa venatione hodiè vulgaris est, cognita fuisse.

XL. Instituta Ecclesiæ primitivæ hæc erant, ut Clericorum gravitate & vitæ genere omnibus aliis in Rep. civibus antecellerent, utve quantum fieri posset, inania hominum studia & nimiam familiaritatem vitarent. *Honoratur ministerium, inquit Bernhardus epist. 28. morum gravitate, consiliorum maturitate, & actuum*

& actuum honestate. Nec enim doctrina tantum sed & vita ministrorum Ecclesiae in conspectu omnium instar civitatis supra montem sitae posita est, adeoque cavendum ipsis assidue est, ne vitae humanae tenebris involvantur, & abnormi actionum suarum norma scandalum Ecclesiae praebent. Atque hinc dubitare licet, utrum per venationis exercitium servari possit ea morum gravitas, quae in ministro Ecclesiae requiritur. Negavit id Nicolaus Papa in verbis antea allegatis. Et adstipulatur Ivo Carnotensis Episcopus, cujus verba ad istam Nicolai Decretalem apud Gratianum annotavit Antonius Contius: *O miseram vitam hominum & maxime Sacerdotum, qui dum lucrandis fidelibus debent insistere, venandis feris incumbunt, ut quos capere oportet homines, capiunt aves & bestias! qui dum mortibus student animantium, vitam suarum amittunt animarum. O infelicem vitam super omnem vitam! Nam in quo magis quisque carnalis apparet, quam in tali vita? Venatorum enim vita nil praeter carnes capit. In qua dum quisque permansit, nunquam probatus est.*

XLI. Goffredus de Trano *in summa tit. de Clerico venatore*, dum in rationes inquirat, quare Clericus prohibeatur venari & non piscari, ultimo loco hanc reddit, quia venator discurret per devia & invia, sicut diabolus, cum ducit animam captivam. Numquid ergo putabimus, decere istud vitae genus hominem Ecclesiastico ministerio & vitae sedatiori consecratum? Imo vero consentientes in hoc habemus Canonistas, quod talis venatio, quae eis clamorosa & tumultuosa dicitur, recte Clericis interdicta sit. Et sunt tamen aliae insuper rationes, quae etiam quietam & recreativam venationem eis interdictam arguere videntur, certe applicari possunt non inepte. Ecce enim has in genere colligit Franciscus de Amaya. *ad l. un. C. de venat. ferar. n. 67. seqq.* quia 1. venatoria exercitia athletica sunt & militaria, quae abesse a vita coelesti debent, quia 2. nec valde probata ea inter Laicos, quia 3. per ea redduntur homines crudeles, temerarii, sanguinolenti, & a misericordia alieni, quia 4. alii a venatoribus solent canes, accipitres & similia ut & sic bona Ecclesiastica alienis Clericis & pauperibus destinata in alium usum verterentur, quia 5. negociorum Ecclesiasticorum cura negligi, & tempus

D inani-

inaniter consumi solet. Conf. Georg. Mor. de jur. ven. part. 2. c. 12. n. 25. seq. Quæ omnia licet in gradu remissiori, etiam ad venationem, quam Clericis licitam faciunt Canonistæ, applicari possunt.

XLII. Potius igitur est, ut statuamus, rectius abstinere Clericos ab omni venatione, qualiscunq; ea sit, cum fieri nequeat, ut non aliqua subinde inanis ex eâ delectatio in animo exoriatur, quæ ubi sese in externos mores profundit, sine dubio contemptum parit, cum tamen id imprimis studere debeat minister Ecclesiæ, ut omnium minimè æstimare videatur ea, quæ in hoc mundo voluptuosa esse vulgò perhibentur. Lege patrum cavetur, inquit Isidorus apud Gratian. can. his igitur 4. dist. 23. ut à vulgari vita seclusi Clerici à mundi voluptatibus se abstineant, nō spectaculis, non pompis intersint, convivia publica fugiant, privata non tantū pudica, sed & sobria colant, &c. Præterea Ars ipsa, uti H. Corn. Agrippa de van. scient. cap. 7. loquitur, profectò de testabilis est, studium vanum, certamen infelix, pugnare & sevire in bestias. Ars crudelitatis & tota tragica: cujus voluptas est in morte & in sanguine, quam ipsa refugere deberet humanitas. Sed hodiè ipsa Abbatum, Episcoporum, cæterorumq; Ecclesiæ præfectorum religio tota venatio est. Et quos decet esse exempla patientiæ, quotidie querunt habere, quod vincant & venentur &c.

XLIII. Cæterum ex omni ævo & veterum memoriarum libris constat venandi studium peculiare & veluti proprium fuisse Heroibus & Viris illustribus. Sic enim scribit ad Commodum Julius Pollux lib. 5. Onomast. pr. Quoniam venationum te studiosum esse convenit, quandoquidem hoc studium ἡρωικὸν ἔστι βελικόν, heroicum regiumq; est. Atq; hinc solenne jam olim fuit Regibus Principibusq; officia circa eam rem constituere, splendidisq; & salariis & honoribus eadem insignire. Inter officiales palatii Constantinopolitani Codinus Europa-lata de offic. Constantinop. cap. 2. locò quadragesimò primò ponit τὸν πρῶτον ὀνηγόν, primum venatorum. Et cap. 5. num. 62. ejus officium atq; jura his describit verbis: Primus Venatorum hoc muneris habet: Imperatore equum adscendente nullus alius, sed ipse solus, si præsens sit, stapedem tenet. Præest venatoribus, quos

canone

canum Mangones vocitant. Si contingat aliquod ex vestimentis Imperatoris sanguine adspergi in venatione, accipit illud ex munere suo Protocynegus. Sic & Hincmarus Remensis ArchiEpiscopus inter præcipuos officiales, per quos palatium Carolomanni Regis dispositum fuit, *cap. 16.* refert venatores principales quatuor & Falconarium unum. Atque talia in plerisque omnibus palatiis hodiè viris ex se illustribus adhuc conferuntur officia.

XLIV. Finem faciam hujus dissertationis, si prius admonuerim, non attendi in foro Saxonico, si quis alleget, præscriptione sibi acquisitum esse jus venandi in fundo alieno. Sic enim se habent verba ordinationis provincialis de anno 1555. tit. *Das keiner auff des andern Grund und Boden etc. §. So wollen wir p. 95. Das ein ieder mit jagen hezen/und Weidewerck zutreiben auff seinen und seiner Leute Eigenthumb bleiben und eines andern Güter damit nicht berühren soll/ ungeachtet einiges furwendens/ daß es anders hergebracht/ und im Brauch gehalten/ alles bey Peen hundert Gulden &c.* Ex quibus patet, frustra allegari præscriptionis tempus, imò verò nec in possessorio quidem sententiam concipi, aut possidentem ex possessione suâ commodum aliquod percipere debere. Dan. Moller. *ad p. 2. const. c. 7. n. 5. seqq.*

XLV. Excipitur tamen, quod probè notandum est, præscriptio immemoralis. Carpzov. *part. 2. const. 3. def. 25.* Præscriptione enim per legem aut statutum exclusâ, etsi verba generaliter concepta sint, non tamen censetur sublata ea, quæ est immemoralis, Andr. Tiraqvell. *de utroq; retract. p. 2. §. 1. gl. 2. n. 23.* Joseph. Mascard. *de probat. conclus. 1317. n. 45.* Jac. Thoming. *conf. 7. n. 108. vol. 1.* Aymo Cravetta *de antiq. temp. p. 4. c. 5. n. 43.* Hâc igitur ratione, si quis per tempus immemorabile venatus in alieno fuerit, dubium non est, acquisitum ei esse tale jus, quo prohiberi posthac ab altero nequeat.

XLVI. Extra Electoratum verò non dubitavêrunt Nostri ex jure communi in judicio possessorio pronunciare, in causâ Hansen von Mingeroda c. Bürgermeister und Rath zu Duderstadt mens. Novembr. 1664. *Das Kläger dasjenige so ihme auffgelegt / und er sich angemassit zur Nothdurfft bengebracht / derowegen*

D 2

wegen er in possessorio Ordinario der auff dem Westerberge über
Sültingen im Amte Sibeldhausen nebenst beklagten habenden
Jagten und Weidewercks / bis dieselbe in petitorio ein anders
aufgeführt / billich zuschützen / und demnach beklagte die abge-
nommene Garn und Lappen Klägern zu restituiren schuldig &c.
Et ad requisitionem Contad Sigonii mens. Febr. 1639. Hat euer
Client einer von Adel in Fürsten-Thumb Glogau zwey Landgüter
Borcke und Sabor genand eine halbe meileweges von Groß-
Glogau gelegen in besitz / welche sein Groß-Vater Anno 1588.
Von Martin Senffleben damahligen Glogauischen Ampts
Secretario erkauft jederzeit richtig genossen / und auff izigen Be-
sitzer / vermittelt seines Vaters verstatmet hat / und es hat sich
nicht allein iziger Besitzer / sondern auch dessen Vater / und Groß-
Vater von Anno 1588. unter andern Gerechtigkeiten auch der
Jagden / insonderheit aber der Hasen und Fuchß-Jagd / so wohl
Rabbiner / und Vogelfangs / jederzeit künlich / und von man-
nialichen ungehindert / auff diesen beyden Gütern gebrauchet /
Auch als eures Clienten izigen Besitzers Vater wegen seiner
Ampts-Geschäfte und verrichtungen der Jagd nicht obliegen
können / solches Jagd-Recht seinen Nachbarn zu ihrer Lust zuge-
brauchen precario eingeräumt / und dasselbe per Tertium überlas-
sen / und ob gleich vor 10. oder 11. Jahren bey eures Clienten un-
mündigkeit von dem izigen Haupt-Manne Glogauischen Fürsten-
Thumbs / ein gewisses Schloß gehege durch auffrichtung unter-
schiedlicher Seulen bezircket / daruntur auch diese beyde Güter
Borcke und und Sabor mit ihrer ganzen Circumferenz eingezo-
gen / und dadurch die Jagd-Gerechtigkeit oder derer Possession vel
q. interrumpiret werden wollen. So hat doch euer Client sich
solches nicht irren / sondern auch noch für erlangter Mündig-
keit mit Hundten und Winden auff seinen bezirckten Grund und
Boden sich stets finden / und daß er sich seiner Jagd-Gerechtigkeit /
und derselben Besitz zubegeben nicht gemeinet sey / öffentlich se-
hen / und spüren lassen / Inmassen er auch der Jagden sich nach-
mahls gebrauchē thäte / und nunmehr entschlossen wehre zu ferner
erhaltung solcher Gerechtigkeit / zumahlen weiln er mit stadlichen
begnadigungs Brieffen versehen / den Weg rechtens zuegreiffen /
und

und sich dadurch bey derselben Possell. vel q. &c. Zu beschützen nach
mehreren Inhalt euers Berichtes und der Beylagen. Wenn nun
gleich in denen Uns Copenlich zugeschiedten Investitur und Lehn-
Brieffen die Jagd gerechtigkeit nicht zubefinden/und daher das
euer Client sich derselben zugebrauchen nicht befugt/ geschlossen
werden mögte; Demnach aber und dieweil euren bericht nach euer
Client/dessen Vater/und Gros-Vater von Anno 1588. iederzeit in
geruhlichen Exercitio der Hasen und Fuchs-Jagten/wie in gleichen
der Rebhüner/ und Voqelfangs/ verblieben/ und er durch die vor
10. oder 11. Jahren auffgerichtete Hege-Seulen/ von solcher
Jagdgerechtigkeit sich nicht abhalten/ sondern derselben unge-
achtet auff solchen seinen Grund und Boden/ sich mit Hunden/
und Winden öffentlich sehen lassen/ so ist er auch bey der Possell.
vel q. dieser Jagdgerechtigkeit nochmahls nicht unbillig zuschü-
ßen/ und deswegen in Puncto Turbatæ Possessionis Klage anzu-
stellen in Rechten wohlgegründet **B. N. W.**

Addo adhuc aliud ad requisitionem W. A. von M. mens. Mart.
1662. Hat ein Vasall, dessen Lehngüter auff den Grenzen des
Chur-Fürstenthums Sachsen liegen die gesamte oder Kuppel-
jagts-Gerechtigkeit über die Grenzen auff das zu nächst anliegen-
de Lehngut in Erzstift Magdeburg prætendiret &c. Wenn nun
gleich ein Vasall einen andern keine servitut über Lebenszeit ein-
reimen/ noch den Lehns-Herren zu Schaden vergönnen kan/dem-
nach aber/ und dieweil der Chur-Fürstl. Vasall durch Zeugen er-
weisen kan/ daß seine Vorfahren vor 40. und mehr Jahren auff
des Erzstiftischen Vasallen Grund und Boden gehütet und geja-
get/ und er annoch sich in solcher Possession befindet/ So ist

dieses bloses factum und der gebrauch der
der Jagd und hutung zum Beweis in sum-
mariissimo anugsam.

B. N. W.

SOLI DEO GLORIA!

SCIS, MI SVEVE, tuum Patrem bene jura
profesum,

Et doctis Scriptis Orbem illustrasse latinum;

Qui nunc non-vivus Sibi vivit in Ore Virorum.

Fac summâ curâ Patris veneris Honores,

Quod sperare facis, dum nostram ornando Ca-
thedram,

Quæ sint Venandi, proponis, Jura disertè.

Ne Te dimoveat paupertas invida, notum est,

Pauperibus Juris licuisse attingere metam:

Hâc ut tu felix potiarius, serius opto.

facieb.

JOACHIMUS NERGERUS,

Silesius D. & Profes. Pandectarum Publicus.

Ad præeximium ac literatissimum

DN. GODOFREDUM SVEVUM,

Jurium Prolytam solertissimum, Antecessoris quondam nostri
beate defuncti ejusdemq; optimè de Rep. literariâ meriti, uti

ejusdem nominis, ita non minoris expectationis,

Filium, Amicum atq; Favorem plurimum di-

lectum, De jure Venandi publicè

disputantem

COttidiè intentus, mi SVEVI, nocte dieq;

Assiduis Studiis venaris, Jura Sacrata,

Venari pergas successibus ipse secundis

Et capies prædam, quæ sit condigna labore.

gratulab. scribeb. propensò quam festinante calamò.

WERNERUS THEODORUS MARTINI J.U.D.

P.P. & Ser. Elect. Saxo. in Supr. Appellat. judic. Consiliar.

AD CLARISSIMUM
DOMINUM SVEVUM

Suum, publicè denuò disputaturum.

Dum in eo es, ut scientiam tuam Legalem, quam assiduo tibi comparasti studio, novò documentò publicè prodas, ac, ut bona pugnanti acclamem verba, modeste ambis, poteram id tibi haud immeritò fortassis denegare. Non quòd improbare institutum tuum, cuius nò fallor, auctor tibi suasorq; extiti. Nec quòd virtutem ac eruditionem tuam non mereri doctorum suffragia existimarem; quam eò profectam perfectionis scio, ut cum quolibet tuorum aequalium contendere non erubescat. Sed quòd alienum à munere meo videretur, Tibi, in Themidos castris militanti, virtutis testimonium perhibere, quòd rectius longè impertiri possunt Nobilissimi illi iustitiæ Sacerdotes, quos Praeceptores veneraris. Quia tamen & meo aliquòd tribuis iudicio, accipe paucis, quæ de te dicere candor jubet. Placet mirum in modum, quòd literarum admotus studiis ad instar Julii illius Agricolaë pueritiam ac adolescentiam per omnem honestarum artium cultum transigisti, sede ac magistrâ studiorum usus Wittebergâ, quam DEUS tibi Patriam indulxit; Lipsiâq; quâ fors deinceps obtulit. Nec minò ad laudes tuas refero, quòd bona, integrâq; natura accuerit te ab illecebris peccantiû, quibus insciuntur frequentissimè iuventutis animi. Quid verò de eo dicam, quòd incensum flagrantemq; amore literarum animum auctu ætatis ac rationis coërcueris ac mitigaveris, ne studium Philosophiæ acrius ultra, quàm expediret futuro Jcto, hauriret; sed, quòd est difficillimum, ex sapientiâ modum retineret? Scilicet quemadmodum omnium rerum, sic literarum quoq; intemperie laborant plurimi; nec vitæ, sed scholæ discunt; non ad usum, sed ad ostentationem studia referunt. A quibus quantum es alienior, hoc felicius tibi cessit Jurisprudentia, veræ, non simulatæ Philosophiæ fundamentis superstrueta. De quo Tibi ex animo gratulor, Optimum Maximum veneratus Numen, ut orsis tantis successus prosperos duit, ac Parentem, in te literato orbi restituat. Dab. ad d. XII, Oct. A. R. S. cl. I. c. LXXIV.

Tuus

omni adfectu & studio
CHRISTIANUS ROHMENEE / Phil. Pr. P. P.

Vena noverca negat venari carmine longò,
Propterea votum det mea vena
Tibi.

Sit Tibi certandi jam, SVEVI, vena suavis.
Ut benè venandi jura proferre queas.

Quod Dn. Affini & Commensali suo di-
lectissimo de jure Venationis di-
sputaturo cum voto omnigenæ
prosperitatis devoto precatur exa-
nimo

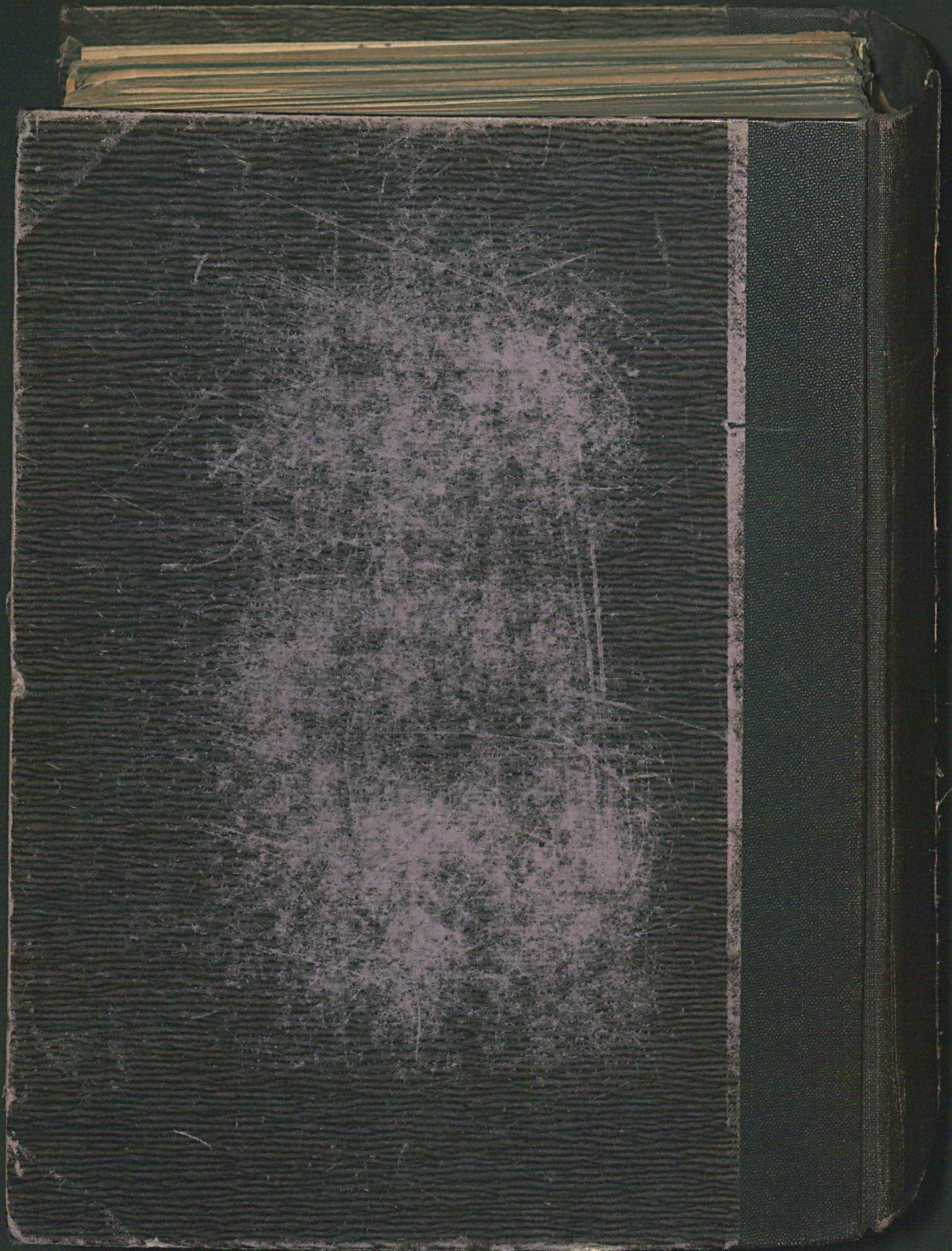
M. JOHANNES FABRICIUS,
Eccles. VVitteb. Diaconus.

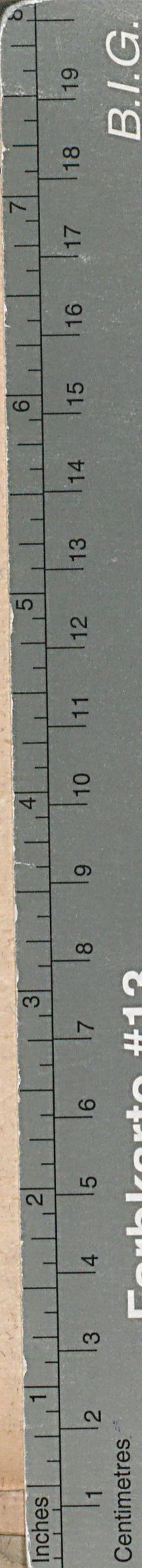

Wittenberg, Diss., 1674-75

X 241 8708

VD 17

1674

BENE VORTAT!

TIO JURIDICA, 13. 13
 DE 17

ENANDI,

nam

RÆSIDIO

IRI

ISSIMI, CONSULTISSIMI

ELLENTISSIMI

IS ZIEGLERI,

is hujus Academiae

tor. Saxon. Consilarii Splen-

iac Senioris, Curiae Elect. Consisto-

tus Assessoris Gravissimi,

otoris ac Præcepto-

sequiis devenerandi

iscutiendam

ponit

DUS SVEVUS,

BERGENSIS.

RIO JCTORUM

i. Octobris.

BERGÆ

ANNES WILCKIUS,

DC LXXIV.